

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савјет

Р Ј Е Ш Е Њ Е

*по Захтјеву за појединачно изузеће Уговора о дистрибуцији
привредних субјеката Philip Morris Products S.A. „Швицарска и „KT&G Corporation“
Република Кореја*

Сарајево,
фебруар, 2022. године

Број: УП-03-26-4-038-24/21
Сарајево, 17.02.2022. године

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25., члана 42., а у вези са чланом 4. ст. (1) и (3), чланом 5. Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09) у поступку покренутом по Захтјеву за појединачно изузеће споразума, који је поднесен од стране привредних субјеката „*Philip Morris Products S.A.*“, *Quai Jeanrenaud 3, 2000 Neuchatel*, Швицарска и „*KT&G Corporation*“, *71 Beotkkot – gil, Daedeok – gu, Daejeon*, 34337, Република Кореја, заступани по Нихаду Сијерчићу, адвокату из Сарајева, *BC UNITIC, Tower B/II, 71000 Сарајево*, на 99. (деведесетдеветој) сједници одржаној дана 17.02.2022. године, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. Утврђује се појединачно изузеће рестриктивног споразума - Уговора о дистрибуцији од 29.01.2020. године, закључен између привредних субјеката „*Philip Morris Products S.A.*“, *Quai Jeanrenaud 3, 2000 Neuchatel*, Швицарска и „*KT&G Corporation*“, *71 Beotkkot – gil, Daedeok – gu, Daejeon*, 34337, Република Кореја, у смислу члана 4. ст. (1) и (3) и члана 5. Закона о конкуренцији.
2. Појединачно изузеће се утврђује на временски период од 3 (три) године и почиње тећи од дана закључења Уговора о дистрибуцији тј. почев од 29.01.2020. године.
3. Обавезују се привредни субјекти „*Philip Morris Products S.A.*“ Швицарска и „*KT&G Corporation*“ Република Кореја да плате административну таксу на рјешење у износу од 2.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
4. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у Службеном гласнику Босне и Херцеговине, службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренцијски савјет) је дана 13.09.2021. године запримио Захтјев за појединачно изузеће споразума од забране, који је поднесен од стране привредних субјеката „*Philip Morris Products S.A.*“, *Quai Jeanrenaud 3, 2000 Neuchatel*, Швицарска (у даљем тексту: „*Philip Morris*“) и „*KT&G Corporation*“, *71 Beotkkot – gil, Daedeok – gu, Daejeon*, 34337, Република Кореја (у даљем тексту: „*KT&G*“), заступани по Нихаду Сијерчићу, адвокату из Сарајева, *BC UNITIC, Tower B/II, 71000 Сарајево* (у даљем тексту: Подносиоци захтјева).

Споразум у вези са којим се подноси Захтјев за појединачно изузеће (у даљем тексту: Захтјев) је Уговор о ексклузивној дистрибуцији закључен између напријед наведених привредних субјеката дана 29.01.2020. године (у даљем тексту: „Уговор“).

Захтјев је поднесен, у смислу члана 29. Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон) ради утврђивања појединачног изузећа Уговора, у смислу члана 4. ст. (1) и (3) и члана 5. Закона.

Подносиоци захтјева су самоиницијативно допунили Захтјев поднеском који је запримљен од стране Конкуренцијског савјета дана 23.09.2021. године под бројем: УП – 03-26-4-038-2/21.

Конкуренцијски савјет је увидом у достављени Захтјев, утврдио да исти није потпун, у смислу члана 29. Закона, те је затражило од Подносилаца захтјева допуну актом број: УП – 03-26-4-038-3/21 дана 20.10.2021. године.

Подносиоци захтјева су поднеском запримљеним дана 26.10.2021. године под бројем УП-03-26-4-038-4/21 затражили продужење рока за доставу допуне, који је Конкуренцијски савјет одобрио актом број: УП-03-26-4-038-5/21 дана 27.10.2021. године.

Подносиоци захтјева су доставили тражену документацију поднеском запримљеним под бројем: УП-03-26-4-038-6/21 дана 12.11.2021. године.

Након увида у достављени одговор, Конкуренцијски савјет је утврдио да Подносиоци захтјева нису доставили све тражене податке, те је затражио допуну Захтјева актом број: УП – 03-26-4-038-7/21 од 30.11.2021. године и број: УП-03-26-4-038-8/21 од 02.12.2021. године.

Подносиоци захтјева су доставили допуну дана 06.12.2021. године запримљена под бројем УП – 03-26-4-038-9/21 и дана 07.12.2021. године запримљена под бројем УП – 03-26-4-038-10/21.

Након комплетирања предметног Захтјева, Конкуренцијски савјет је, у складу са чланом 29. став (3) Закона, издао Потврду о комплетном и уредном Захтјеву, актом број: УП-03-26-4-038-11 /21 од 15.12.2021. године.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекти „*Philip Morris Products S.A.*“, *Quai Jeanrenaud 3, 2000 Neuchatel*, Швицарска и „*KT&G Corporation*“, *71 Beotkkot – gil, Daedeok – gu, Daejeon*, 34337, Република Кореја.

1.1. Привредни субјекат „*Philip Morris Products S.A.*“ Швицарска

Привредни субјекат „*Philip Morris Products S.A.*“, *Quai Jeanrenaud 3, 2000 Neuchatel*, Швицарска је међународна духанску компанију која се бави производњом и продајом цигарета, несагоријевајућих (бездимних) духанских производа и повезаних електронских уређаја и прибора и других производа који садрже никотин на тржиштима изван Сједињених Америчких Држава.

Цигарете привредног субјекта „*Philip Morris*“ се продају на преко 180 тржишта са широким спектром водећих међународних брендова цигарета као што су *Marlboro*, *Bond Street*, *Chesterfield*, *L&M*, *Lark* и *Philip Morris*.

IQOS портфолио брендова бездимних производа подразумејева производе од духана за гријање (несагоријевајући духан), као и производе на пару који садрже никотин. Платформа 1 компаније „*Philip Morris*“ је прецизно контролисан уређај у који се убацује и загријава посебно дизајнирана загријана духанска јединица како би се генерисао аеросол.

Привредни субјекат „*Philip Morris*“ продаје загријане јединице духана под брэндовима *HEETS*, *HEETS Marlboro* и *HEETS FROM MARLBORO*, заједнички дефинисани као *HEETS*, као и *Marlboro HeatStics* и *Parliament Heat Stics*.

Повезано друштво привредног субјекта „*Philip Morris*“ у Босни и Херцеговини је „*Philip Morris BH*“ д.о.о. за трговину Сарајево, Трг солидарности 2а, 71 000 Сарајево у којем, исти, има 100% власничко учешће.

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта „*Philip Morris BH*“ д.о.о. Сарајево јесте велепродаја духанских производа.

„*Philip Morris BH*“ д.о.о. Сарајево продаје обје компоненте система велепродавцу привредном субјекту (..)**¹, за даљу велепродају и малопродају.

(..)** врши даљу продају несагоријевајућих потрошних производа великом броју малопродаваца који у оквиру своје редовне дјелатности продаје духанске производе крајњим потрошачима: малопродавцима као што су киосци, пумпе, супермаркети, трговине итд. Према процјенама привредног субјекта „*Philip Morris*“ у Босни и Херцеговини постоји око (..)** продајних мјеста која продају цигарете, при чему око (..)** продајних мјеста продају *HEETS*, тренутно доступни несагоријевајући потрошни производ.

Уређаји се продају крајњим корисницима директно од стране привредног субјекта (..)**¹, као и од стране већег броја других трговаца који изразе комерцијални интерес за продају уређаја, те тренутно постоји (..)** таквих малотрговаца, као што су (..)** и остали који нуде уређаје у неким од својих физичких трговина или путем е-трговине.

1.2. Привредни субјекат „*KT&G Corporation*“ Република Кореја

Привредни субјекат „*KT&G Corporation*“, 71 Beotkkot – gil, Daedeok – gu, Daejeon, 34337, Република Кореја, је водећа међународна духанска компаније која потиче са јужнокорејског тржишта.

Привредни субјекат „*KT&G*“ је првобитно био монопол у државном власништву, али је приватизован и данас су његове акције предмет јавне трговине.

Кључни брэндови привредног субјекта „*KT&G*“ су *Esse*, *Carnival* и *Pine*.

Поред духана привредни субјекат „*KT&G*“ је такође активан и у областима фармацеутских производа, хране и пића и производа за здравље и љепоту у Кореји.

Привредни субјекат „*KT&G*“ није активан и нема повезаних друштава у Босни и Херцеговини.

2. Прописи које је Конкуренцијски савјет примјењивао у проведби предметног споразума

Конкуренцијски савјет је у проведби предметног поступка примијенио одредбе Закона о конкуренцији, Закона о управном поступку Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), Одлуке о групном изузећу споразума између привредних субјеката који дјелују на различитим нивоима производње, односно дистрибуције (вертикални споразуми) („Службени гласник БиХ“, број 18/06) Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и

¹ (..)** - подаци представљају пословну тајну

34/10), те Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10).

3. Поступак по Захтјеву за појединачно изузеће

У свом Захтјеву и допунама захтјева, Подносиоци захтјева описују чињенично стање и околности које су разлог за подношење Захтјева, те наводе сљедеће:

Привредни субјекти „*Philip Morris*“ и „*KT&G*“ су закључили (..)***.

Аранжман омогућава да „*Philip Morris*“ дистрибуира тренутне несагоријевајуће бездимне производе друштва „*KT&G*“ и њихов развој на ексклузивној основи и не ограничава „*Philip Morris*“ у дистрибуцији сопствених или производа трећих лица.

Привредни субјекат „*Philip Morris*“ је одговоран за одабир тржишта за лансирање, маркетинг, активности подршке бренду и продају, те у ту сврху развија различите планове продаје и маркетинга и мора слиједити годишњи пословни план. Перформансе привредног субјекта „*Philip Morris*“ се мјере помоћу различитих кључних индикатора учинка на тржиштима на којима се лансирају „*KT&G*“ производи без дима.

Аранжман подразумева три различита споразума, како слиједи:

1. (..)***,
2. (..)***
3. (..)***.

Уговор о дистрибуцији (у даљем тексту: Уговор) закључен дана 29.01.2020. године садржи ексклузивне клаузуле о дистрибуцији и забрани конкуренције, те омогућава странама да се договоре о повјеравању привредном субјекту „*Philip Morris*“ производње за предвиђене потрошне материјале због нижих производних трошкова за одређене јурисдикције.

Уговор ће иницијално важити три године од пласирања на три главна почетна тржишта ((..)***).

У складу са чланом 4.3.4. Уговора, привредни субјекат „*Philip Morris*“ може одлучити да (..)***.

„*Philip Morris*“ има намјеру да лансира „*KT&G*“ производе на неколико додатних тржишта до краја 2021. године и у 2022. години, укључујући (..)***.

Привредни субјекат „*Philip Morris*“ планира да својим купцима пружи шири портфолио алтернатива за конвенционалне духанске производе, укључујући шири спектар избора укуса, цијена и технологије.

Привредни субјекат „*KT&G*“ би могао истовремено проширити продају својих несагоријевајућих производа (енг. смоке – *free products*) ван Јужне Кореје, а „*Philip Morris*“ би допринио својим ресурсима, знањем и инфраструктуром за међународна тржишта, пружајући потрошачима први пут приступ несагоријевајућим производима друштва „*KT&G*“, убрзавајући постизање визије привредног субјекта „*Philip Morris*“ о будућности без дима, а истовремено омогућавајући привредном субјекту „*KT&G*“ да користи његову техничку, научну и међународну експертизу у помагању одраслим пушачима да пређу на боље алтернативе.

Према наводима Подносилаца захтјева, лансирање производа привредног субјекта „KT&G“ у Босни и Херцеговини представља даље остварење визије привредног субјекта „Philip Morris“ без духанског дима, односно трансформације у духанској индустрији која је усмјерена на будућност без дима и коначно замјене цигарета са несагоријевајућим производима у корист пунољетних потрошача који би иначе наставили да пуше, као и друштва, компанија, њихових чланова и осталих учесника.

Иако ће производи привредног субјекта „KT&G“ бити присутни на истом тржишту као производи привредног субјекта „Philip Morris“ улазак истих неће имати утицаја на комерцијалну политику привредног субјекта „Philip Morris“ у Босни и Херцеговини.

Подносиоци захтјева наглашавају да Уговор ни на који начин не спрјечава привредни субјекат „Philip Morris“ да продаје производе који су слични или идентични производима привредног субјекта „KT&G“ који су предмет Уговора.

Производи привредног субјекта „KT&G“ (..)***.

Подносиоци захтјева наводе да је веома упитно да ли би привредни субјекат „KT&G“ био у стању да уђе на тржиште и прошири своје производе на сличан начин и обим као што је предвиђен Уговором, јер је иницијално трајање Уговора само три године, које се продужава на максимално пет година. Ово значи да је Уговор неопходан за улазак на тржиште у предметном периоду или да би улазак на тржиште био значајно тежи у одсуству Уговора, односно, конкурентски услови не би били бољи него у случају постојања уговора.

„KT&G“ ће моћи да искористи постојећу позицију привредног субјекта „Philip Morris“ на тржишту, као и дистрибутивну мрежу, без потребе за инвестирањем у фрагментирано малопродајно тржиште Босне и Херцеговине. Локално искуство и *know-how* привредног субјекта „Philip Morris“ ће омогућити бољу адаптацију на захтјеве тржишта, залихе и планирање развоја производа, оптималније задовољење фискалних услова, захтјева јавне политике и регулаторног окружења, као и поједностављено пружање услуга и корисничке подршке, као и / или контролу / опозив производа. Сарадња са постојећим учесником ће омогућити за синергију у трошковима у погледу дистрибуције и логистике, одржавање дистрибуције високог квалитета, као и стандарде складиштења и лакши развој постојаности бренда.

Подносиоци захтјева траже од Конкуренцијског савјета доношење рјешења о појединачном изузећу уговора у смислу члана 5. став (1) Закона.

Конкуренцијски савјет је на основу навода из Захтјева и достављене документације, оцијенио да појединачно изузеће није могуће утврдити без провођења поступка, те је донио Закључак број: УП – 03-26-4-038-13/21 од 16.12.2021. године (у даљем тексту: Закључак), којим се покреће поступак по Захтјеву за појединачно изузеће од забране Уговора о дистрибуцији који су дана 29.01.2020. године закључили привредни субјекти *Philip Morris Products S.A.* Швицарска и „KT&G Corporation“ Република Кореја, у смислу члана 4. ст. (1) и (3) и члана 5. Закона о конкуренцији.

Наведени Закључак је у складу са чланом 33. став (1) Закона, дана 17.12.2021. године пуномоћнику Подносилаца захтјева (акт број: УП-03-26-4-038-14/21 од 16.12.2021. године).

Конкуренцијски савјет је након доношења Закључка, дана 07.02.2022. године под бројем УП-03-26-4-038-21/21, од стране Подносилаца захтјева, запримио Обавјештње о привременом стављању ван снаге рестриктивних одредби и стављању Производа у промет, у којој се наводи да се стране потписнице Уговора о дистрибуцији споразумјеле

о привременом стављању ван снаге одредби које се тичу ексклузивности и обавезе неконкурисања, те да ће стране започети своју сарадњу у Босни и Херцеговини дана 07.02.2022. године на неексклузивној основи и без обавезе неконкурисања, све до доношења рјешења Конкурентијског савјета.

4. Релевантно тржиште

Како би утврдило да ли су испуњени услови за појединачно изузеће, Конкурентијски савјет је приликом оцјене предметног уговора утврдио релевантно тржиште производа / услуга и релевантно географско тржиште у складу са чланом 3. Закона, те одредбама Одлуке о утврђивању релевантног тржишта.

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа / услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјењивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне карактеристике, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Релевантно тржиште за оцјену предметних споразума је одређено према основној дјелатности и географском подручју на којем учесници у споразуму обављају дјелатност.

Приликом одређивања тржишта Конкурентијски савјет је имао у виду предмет Уговора, односно набавку и дистрибуцију „несагоријевајућих производа који су алтернатива цигаретама“ (у даљем тексту: *NCA*) који укључују произведене потрошне производе (било да су израђени од духана или не) који стварају аеросол без сагоријевања духана и који не стварају дим који корисници директно удишу приликом кориштења, укључујући и било који уређај који је неопходан за конзумирање одговарајућег потрошног производа.

Иако су намијењене да замијене цигарете *NCA* представљају суштински различите производе, који су комплекснији за кориштење и које потрошачи не посматрају као цигарета, те којима су потребне информације и подршка ради преласка са цигарета на *NCA*.

NCA често захтијевају кориштење електроничког уређаја у ком случају корисничка подршка у вези са сервисирањем, рјешавањем техничких проблема, кварова итд, те постаје значајан фактор за успјешан прелазак са цигарета, и значајну дистинктивну карактеристику у односу на цигарете за једну употребу.

Производи привредног субјекта „*Philip Morris*“ који су присутни на тржишту Босне и Херцеговине укључују и сагоријевајуће (цигарете и друге сагоријевајуће духанске производе) и несагоријевајуће производе као што су тзв. *heat – not burn* духански систем. Несагоријевајући духан се састоји од иновативних и патентираних духанских производа, који у случају привредног субјекта „*Philip Morris*“ обухватају двије компоненте: (и) IQOS електрични уређај, који загријева, али не сагоријева духан и други садржај у духанским патронама (уз пратећу опрему, попут пуњача, прибора за чишћење, батерија итд) и (ии) HEETS духанске патроне, која представља духанску прерађевину. За разлику од конвенционалних цигарета, духанске патроне садрже духански садржај који, када га загријава уређај IQOS, не сагоријева и не генерише духански дим.

„*Philip Morris*“ је на глобалном нивоу развио или планира да развије друге бездимне производе као што су е-пара (е-цигарете) под називом IQOS- VEEV, друге технологије загријевања духана под називом IQOS STEEM, али у овом тренутку не планира ставити наведене производе на тржиште Босне и Херцеговине.

Несагоријевајућих производи привредног субјекта „*KT&G*“ који ће се дистрибуирати по Уговору укључују несагоријевајуће духанске системе (нпр. *LIL Mini* и *LIL Plus, Soli* и *FIIT*), хибридне технологије које комбинују несагоријевајуће духанске производе и технологије е – паре (нпр. *LIL Hybrid, MIIX*), и електронске цигарете тј. производе са е-паром (нпр. *LIL Vapor, SHID*).

Привредни субјекат „*KT&G*“ до сада није био активан у Босни и Херцеговини, било са конвенционалним производима било са *NCA*.

Имајући у виду све напријед наведено, Конкурентијски савјет је као релевантно тржиште производа одредио тржиште велепродаје несагоријевајућих дуванских производа који су алтернатива цигаретама.

Надаље, према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухвата цјелокупан или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекат дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

На основу података на које Подносиоци захтјева указују, велепродаја производа привредног субјекта „*KT&G*“ ће се вршити на цијелој територији Босне и Херцеговине путем дистрибутивне мреже привредног субјекта „*Philip Morris*“.

У складу са наведеним, као релевантно тржиште је одређено тржиште велепродаје несагоријевајућих производа који су алтернатива цигаретама у Босни и Херцеговини.

5. Анализа релевантног тржишта

Главни производи које духанска индустрија индустрија пласира у Босни и Херцеговини обухватају:

1. Фабричке цигарете,
2. Резани духан,
3. Несагоријевајући духан,
4. Електронске цигарете,
5. Остале духанске производе.

Главни међународни брендови несагоријевајућих производа са никотинским садржајем компаније *British American Tobacco (BAT)*, један од највећих конкурената привредног субјекта „*Philip Morris*“ на свјетском нивоу и у Босни и Херцеговини, укључује *Vuse* (е-цигарете) и гло (*heat -not burn*). *Japan Tobacco International (JTI)* има *Logic* (е – цигарете) *Ploom (heat – not – burn)*, *Imperial Tobacco* има *blu* (е – цигарете) и *Pulze (heat – not – burn)*, који производи према информацијама Подносилаца захтјева нису лансирани у Босни и Херцеговини.

Постоје и сличности и разлике између *NCA* и конвенционалних духанских производа, са трендом повећаног присуства *NCA* – трендом преласка са конвенционалних на алтернативне производе међу корисницима.

У погледу сличности, примарна намјеравана употреба *NCA* јесте уживање никотина. У одређеним јурисдикцијама, оба производа су регулирана сличним правилима о оглашавању, правилима о конзумирању на јавним мјестима. Фискална политика, с друге стране, узима у обзир потенцијални умањени ризик по здравље који имају *NCA*, што резултира сличним, али ипак различитим или мањим порезима. Цијене цигарета и осталих *NCA* могу бити успоредиве, али када *NCA* захтијевају засебан електронски уређај ради конзумације патрона, корисници имају додатни трошак који иде уз такву куповину.

Подносиоци захтјева наводе да унаточ сличностима, постоје значајне и материјалне разлике између конвенционалних цигарета и *NCA*, у вези са физичким и техничким карактеристикама производа (нарочито у погледу кориштења уређаја за уживање производа, различито паковање и презентацију), потенцијалним здравственим бенефитима, као и у примјењивом регулаторном режиму. Замјењивост између конвенционалних цигарета и *NCA* није примарно вођен цијеном, већ је више вођена разлозима здравља и иновацијама / удобношћу кориштења. Постоји значајна експанзија традиционалне духанске индустрије у алтернативни сегмент у претходних неколико година, и значајно истраживање и развој уложено у истраживање алтернативних рјешења.

Истовремено, све мање и мање разлике су присутне између различитих *NCA*, који постају све ближи у смислу потенцијалног редукованог ризика по здравље, одсуства дима, одсуства пепела, одсуства сагоријевања, мање мириса у односу на цигарете итд.

У погледу карактеристика производа, ови производи генерирају аеросол, са или без никотина и састоје се од а) „потрошног“ производа припремљеног да испоручи никотин и б) уређаја за уживање односно „непотрошног“ производа и ц) батерије (која може бити уграђена у уређај за уживање или одвојена од њега).

Алтернативни производи не сагоријевају, не производе дим и пепео, али захтијевају пуњење и могу захтијевати чишћење. Потрошни производи продају се одвојено од уређаја, а сви ови производи су намијењени пушачима који иначе не би оставили пушење већ би тражили алтернативе које представљају или потенцијално представљају умањен здравствени ризик у односу на конвенционалне цигарете.

Поред наведеног, у погледу дистрибуције производа постоје одређене разлике између конвенционалних духанских производа и *NCA*, какве су нпр. е – цигарете које се продају у специјализираним трговинама, при чему се цигарете увелико продају у традиционалној и организираној трговини.

У складу с наведеним, Подносиоци захтјева сматрају да провођење Уговора неће имати негативних ефеката по конкуренцију у Босни и Херцеговини или било гдје друго широм свијета, те да Уговор доприноси експанзији избора локалних корисника и не укључује ограничења која нису везана са циљем Уговора.

У складу са процјенама Подносилаца захтјева, тржишна учешћа привредног субјекта „*Philip Morris*“ и његових конкурената на тржишту велепродаје несагоријевајућих производа који су алтернатива цигаретама у Босни и Херцеговини у 2020. години, приказани су слjedeћој табели:

Табела 1.

Ред.бр.	Учесник на тржишту (бренд производа)	Процијењено тржишно учешће (%)
1.	„ <i>Philip Morris</i> “ (<i>IQOS/HEETS</i>)	(..)**
2.	<i>Umbrella (Umbrella, Ole)</i>	(..)**

3.	<i>Shenzhen Joye Technology Co. Ltd. (Joyetech)</i>	(..)**
4.	<i>Vaper d.o.o. (Vaper)</i>	(..)**
5.	<i>Shenzhen Kanger Technology Co Ltd. (Kanger Tech)</i>	(..)**
6.	<i>Ritchy Group Ltd (Ritchy Liqua)</i>	(..)**
7.	<i>Flavourart srl. (FlavorArt)</i>	(..)**
8.	<i>Shenzhen Changing Dekang Biotechnology Co. (Dekang)</i>	(..)**
9.	<i>Hangsen Holding Co Ltd. (Hangsen)</i>	(..)**
10.	<i>Medisana International d.o.o. (Medisana)</i>	(..)**
11.	Остали	(..)**
12.	УКУПНО:	100,0

Извор: Подаци из Захтјева.

Производи који ће у складу са Уговором бити предмет продаје на тржишту Босне и Херцеговине су: *Lil Solid Plus*, *Lil Solid Mini* и *Fiit*.

Lil Solid Plus и *Lil Solid Minis* су електронички уређаји који се користе за уживање никотина. Они загријавају духан изнутра користећи тзв. *pin heating* технологију ради пружања ужитка конзумирања духана без пепела и непријатног мириса дима из цигарета. У једном пуњену, ови производи нуде неколико узастопних кориштења.

Fiit је патрона несагоријевајућег духана, дизајнирана за конзумирање са *Lil Solid Plus* и *Lil Solid Mini*.

6. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

У складу са чланом 4. став (1) Закона, забрањени су споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања, изричит и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на директно или индиректно утврђивање куповних и продајних цијена или било којих других трговачких услова, ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања, подјелу тржишта или извора снабдијевања, примјену различитих услова за идентичне трансакције са другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију, закључивање таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези са предметом споразума.

У смислу члана 4. став (3) Закона, предметни споразуми нису забрањени ако доприносе унапређењу производње или дистрибуције робе и/или услуга унутар Босне и Херцеговине, или промоцији економског развоја и техничког развоја, при чему потрошачима омогућавају правичан удио користи која из њих произилази, а који намећу само ограничења неопходна за постизање циљева и не омогућавају искључивање конкуренције у битном дијелу предметних производа или услуга.

У складу са чланом 5. став (1) Закона, Конкуренијски савјет, на захтјев једне или више странака у споразуму /уговору може донијети рјешење о појединачном изузећу од забране споразума, из члана 4. став (1) Закона, ако споразум / уговор испуњава услове, из члана 4. став (3) Закона.

Оцјена о томе да ли је Уговор забрањен или није, зависи о економској и правној анализи услова на релевантном тржишту, односно о омјеру између њихових позитивних и негативних учинака. При томе у обзир треба узети природу Уговора, подручје и циљеве Уговора, конкурентске односе између уговорних страна. Уговорне стране морају

доказати да је ограничење тржишне конкуренције нужно за постизање одређених објективних економских користи. Нужност ограничења утврђује се према приликама на тржишту и трајању уговора.

Анализом предметног Уговора, Конкуренцијски савјет је утврдио да исти садржи одредбе које ограничавају тржишну конкуренцију, у смислу члана 4. став (1) Закона, и то члан 2. и 3. Уговора о дистрибуцији, између осталог како слиједи:

(..)**

Члана 2. Уговора предвиђа да ће „(..)**.

Подносиоци захтјева у поднеску од 14.01.2022. године (УП-03-26-4-038-19/21) наводе да је клаузула о забрани конкурирања у Уговору оправдана и неопходна из следећих разлога:

- a) (..)**,
- b) (..)**,
- c) (..)**.

Надаље се наводи да клаузула о забрани конкурирања има позитивне ефекте по конкуренцију (..)**.

Подносиоци захтјева се позивају и на пасус 161 Смјерница о Вертикалним Ограничењима Европске Комисије, гдје се наводи да чак и када се ексклузивна дистрибуција комбинује са тзв. *single – branding* – ом (односно забраном конкурирања), мало је вјероватно да ће бити било каквих негативних ефеката по конкуренцију у смислу затварања тржишта за друге добављаче, изузев у случају када постоји густа мрежа ексклузивних дистрибутера са додијелим мањим територијама (што не постоји у предметном случају). Комбинација ексклузивне дистрибуције и забране конкурирања може чак имати позитивне ефекте по конкуренцију када је комбинација ове двије одредбе и њихови потенцијални ефекти по тржиште мањег интензитета од користи коју потрошачи имају од уговора – присуство производа на тржишту који иначе не би било доступни.

Привредни субјекат „*Philip Morris*“ као ексклузивни дистрибутер привредног субјекта „*KT&G*“ несагоријевајућих производа у Босни и Херцеговини ће уложити финансијске, комерцијалне и маркетиншке ресурсе да дистрибуира „*KT&G*“ производе, пружајући корисницима додатне производе у односу на оне које нуде *British American Tobacco*, *Japan Tobacco International* и *Imperial Tobacco*, чиме ће увећати интензитет локалне интербранд конкуренције на нивоу дистрибуције. Специјализација и посвећеност појединачног дистрибутера подстиче друге дистрибутере да уложе додатних напор да увећају продају, што према мишљењу Подносилаца захтјева доприноси интензивнијем конкурентском притиску на дистрибутивном тржишту, и посљедично, снажнијој конкуренцији између самих произвођача.

Такође, клаузула о забрани конкурирања ни на који начин не спречава привредни субјекат „*KT&G*“ да уђе на тржиште Босне и Херцеговине са својим конвенционалним цигаретама.

Додатно, (..)**.

Уговор ће иницијално важити три године од пласирања на три главна почетна тржишта ((..)**).

Конкуренцијски савјет је оцијенио да предметни Уговор садржи одредбе споразума закључених између привредних субјеката који дјелују на различитим нивоима дистрибуције – вертикални споразум између привредних субјеката „*Philip Morris*“ и „*KT&G*“.

Конкуренцијски савјет је цијенио могућност примјене Одлуке о групном изузећу споразума између привредних субјеката који дјелују на различитим нивоима производње односно дистрибуције (вертикални споразуми), те имајући у виду да је тржишно учешће привредног субјекта „*Philip Morris*“ на релевантном тржишту (..)** те је утврдио да Уговор не испуњава услове за групно изузеће у смислу члана 7. Закона о конкуренцији, а у вези са чланом 11. напријед наведене Одлуке.

Да би се Уговор могао појединачно изузети од примјене одредаба о забрањеним споразумима из члана 4. став (1) Закона, исти мора испуњавати услове утврђене ставом (3) истог члана Закона.

Члан 4. став (3) Закона, прописује два позитивна и два негативна услова за појединачно изузеће споразума који морају бити испуњени кумулативно и за све вријеме трајања споразума.

Позитивни критеријуми су сљедећи:

- a) Споразум мора доприносити унапређењу производње или дистрибуције роба и/или услуга унутар Босне и Херцеговине, или промоције техничког и економског развоја,
- b) Споразум мора пружити потрошачима правичан удио користи која из њих произилази.

Негативни критеријуми су сљедећи:

- a) Споразумом се не смију привредним субјектима наметати ограничења која нису неопходна за постизање наведених циљева и
- b) Споразумом се не може привредним субјектима омогућити искључивање конкуренције у битном дијелу предметних роба и/или услуга.

Након свеобухватне анализе свих утврђених доказа и чињеница, Конкуренцијски савјет је утврдио да су испуњени услови из члана 4. став (3) Закона, имајући у виду и наводе Подносилаца захтјева, како слиједи.

Уговор омогућава да (..)**.

Ово значи да је Уговор неопходан за улазак на тржиште у предметном периоду или да би улазак на тржиште био значајно тежи у одсуству Уговора, те ће сарадња са постојећим учесником омогућити синергију у трошковима у погледу дистрибуције и логистике, одржавање дистрибуције високог квалитета, као и стандарде складиштења и лакши развој постојаности бренда.

Дистрибуцијом производа привредних субјеката „*KT&G*“ ће омогућити привредном субјекту „*Philip Morris*“ да приступи већем броју корисника широм свијета нешто што сад може својим *IQOS* производима кроз укључивање хибридних „*KT&G*“ производа (за које не постоји „*Philip Morris*“ еквивалент) и могућност укључивања још једног бренда на другом (вјероватном нижем) цјеновном нивоу, а уговор ће омогућити привредном субјекту „*KT&G*“ атрактивну платформу за лансирање својих производа ван Републике Кореје и експертизу „*Philip Morris-a*“ у лансирању сличних производа.

Иако производи не користе исти брендинг као конвенционалне цигарете, репутација добављача је важнија за пушача који се поуздају у бренд или брендове и који морају да

инвестирају у набавку уређаја ради преласка на производ. Повјерење потрошача је важно, како и сами Подносиоци наводе, или за избор да се пређе на алтернативни производ или за избор између различитих производа.

Уговор подстиче раст и експанзију, пружајући босанскохерцеговачким корисницима могућност да приступе производима којима иначе не би имали приступ.

Конкурenciјски савјет је цијенећи начин на који Уговор потрошачима омогућава правичан удио користи која из истог произилази, имао у виду навод да ће ексклузивна дистрибуција пружити потрошачима више могућности да оставе класичне цигарете, нудећи им портфолио који им пружа шири спектар избора укуса, цијене и технологије, те већи избор производа који мање шкоде здрављу. Ради се о производима који су мање штетни по здравље од конвенционалних духанских производа, а иновације и брига за здравље су основи развоја алтернатива конвенционалним дуванским производима. Такође, Подносиоци наводе да ће производи привредног субјекта „KT&G“ имати нижу цијену у поређењу са IQOS/HEETS и омогућили би алтернативу за босанскохерцеговачке кориснике који воде рачуна о трошковима, што доводи до свеукупно конкурентније понуде. Повећање алтернатива производима који садрже никотин доступних на тржишту Босне и Херцеговине доведет ће до свеукупног општег повећања квалитета и конкурентности тржишта, као и увођења додатних иновација за локалне потрошаче (не само додатне опције за е – цигарете и несагоријевајуће производе, већ потенцијално и хибридне опције које „Philip Morris“ нема у својој понуди).

Надаље производи ће у потпуности бити у складу са примјенивим стандардима производа „Philip Morris“ и критичним процесима квалитета, као и да у потпуности поштује регулаторне захтјеве, а „Philip Morris“ ће обезбиједити висок ниво производа и услуга. Сарадња између Подносилаца захтјева ће обезбиједити побољшање покривености и доступности производа, као и осигурати бољу контролу над токовима производа.

Узимајући у обзир (..)**, одредбе о ексклузивности се могу сматрати неопходним за закључење уговора.

Ексклузивност се може посматрати (..)**.

Такође, трајање одредби о ексклузивности не иде ван онога што је неопходно за остваривање општих циљева Уговора, нарочито имајући у виду да се ради о уговору са дејством широм свијета, који омогућава постепено лансирање производа на разним тржиштима, и испод је петогодишњег рока за појединачно изузеће.

Конкурenciјски савјет истиче да је предметни Уговор изузет од забране у Србији и Албанији.

С обзиром на чињеницу да је чланом 6. став (2) Закона утврђено да појединачно изузеће не може трајати дуже од пет година, а ставом (5) истог члана да појединачно изузеће важи од дана закључивања уговора, те да ће иницијални Уговор трајати три године одобрено је појединачно изузеће Уговора на период од три године почев од дана закључивања Уговора тј. почев од 29.01.2020. године.

На основу наведеног, Конкурenciјски савјет је утврдио да су Подносиоци захтјева у довољној мјери аргументовали испуњеност Законом прописаних услова за појединачно изузеће предметног Уговора, те је одлучило као у диспозитиву овог Рјешења.

7. Административна такса

Подносиоци захтјева на ово Рјешење, у складу са одредбом члана 2. став (1) тарифни број 107. тачка а) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом („Службени гласник БиХ“, бр. 30/06, 18/11 и 75/18) су дужни платити административну таксу у износу од 2.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

8. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није допуштена жалба.

Незадовољна странка може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Предсједник

Др сц. Амир Каралић